

CZU: 378.018.43:004

APRECIERI GENERALE ASUPRA STUDIULUI ONLINE ÎN MEDIUL ACADEMIC

*Aliona (BOȚAN) OHRIMENCO,
dr. în șt. ped., conf. univ. inter. UPS „Ion Creangă”, RM*

***Summary.** Teachers and students have been able to discover new elements for education. Although the use of new technologies and digital resources is not an innovation for society, in the difficult period, they have taken on an unimaginable scale and put the whole educational community in a challenge that we have never met before – online study. The present study aims to reveal the innovative/positive or problematic aspects of online educational situations.*

***Key-words:** online study, innovative aspects of online study, problematic aspects of online study.*

Instituirea stării de urgență din martie 2020, a fost urmată de decizia Ministerului Educației, Culturii și Cercetării de a suspenda cursurile față-în-față, sistemul de învățământ fiind reorganizat către practici noi de comunicare și activitate pentru a asigura continuitatea învățării. Cadrele didactice și discipolii, deopotrivă, au fost în situația de a descoperi elemente noi pentru realizarea educației. Deși, utilizarea noilor tehnologii și a resurselor digitale nu constituie o inovație pentru societate, în perioada dificilă, acestea au luat o amploare de neimaginat și au pus întreaga comunitate educațională în fața unei provocări pe care nu am mai întâlnit-o până acum – școala online.

Sintagma „*educația online*” a schimbat conceptul de predare și învățare, digitalizarea devenind un mijloc principal de instruire și evaluare a întregului act educațional la toate treptele de învățământ. Ideea învățării online se crede că a apărut din internet și din resursele tehnologiilor digitale, dar ideea ei este destul de veche. În Marea Britanie, în anii 1700, cetățenii interesați s-au putut înscrie la *cursuri de corespondență*, unde instructorul trimitea materiale și sarcini, iar studenții le completau și le trimiteau înapoi instructorului pentru a fi evaluați. Pe parcursul dezvoltării societății, mediul academic considera că factorul uman reprezintă elementul esențial pentru realizarea instruirii cu succes, dar s-a dovedit că educația online a devenit o metodă viabilă și captivantă pentru furnizarea de instrucțiuni în societatea globală a afacerilor, deoarece oferă studenților o mare flexibilitate [4]. Sala de clasă cu tehnologie a atras recent atenția multor educatori atât în contexte educaționale profesionale, cât și în cele superioare. Pe măsura ce tehnologiile informaționale au susținut întregul act educațional, au apărut diverse accepțiuni precum „e-learning”, „online learning”, „învățământul la distanță”, „clasa online”, „învățarea online”.

Ashley Freidman identifică conceptul de „*educație online*” sinonim cu sintagma „*învățarea/studiu online*”, în care vede o activitate pedagogică, ce se desfășoară printr-un sistem de management al învățării facilitat de utilizarea instrumentelor tehnologice, care se bazează pe interacțiunea profesor – student și distribuirea materialelor de la clasă” [4].

Jones C. L. definește **educația online** ca un *sistem flexibil de furnizare a instrucțiunilor care cuprinde orice tip de învățare care are loc pe internet* [5].

Studiile din Anglia, SUA, Canada, China, etc. denotă că studenții învață la fel de eficient într-o sală de clasă online ca în clasa tradițională [5]. Mai multe experimente, inclusiv testarea studenților la universitățile MIT, Harvard și Tsinghua, au arătat că rezultatele testelor pe care le-au susținut studenții după ce au parcurs materia de acasă au fost mai bune decât cele ale studenților care au parcurs materialele fiind fizic prezenți în sălile de clasă. Cu alte cuvinte, studiul la distanță poate fi mai eficient decât cel tradițional [3].

În pofida tuturor efectelor pozitive ale realizării studiului online, trebuie să recunoaștem că sistemul de învățământ din RM nu a fost pregătit să facă față acestor cerințe, deoarece:

- o parte dintre cadrele didactice nu posedă suficient competențele specifice instruirii online;
- unii studenți, de asemenea, s-au pomenit fără abilitare consistentă în zona competențelor digitale;
- nu toate cursurile din programul de studiu permit transpunerea în activități la distanță;
- au apărut o serie de impedimente de:
 - natură tehnică (lipsa instrumentelor digitale, resurse didactice digitale și multimedia precare);
 - pedagogică (adaptarea conținuturilor în regim online);
 - psihologică (frustrare, recunoașterea limitelor, adaptarea la un regim cu totul special), etc.

Toate acestea pot fi privite ca bariere în activitatea didactică sau, dimpotrivă, provocări cărora decidenții educației încearcă să le facă față în ritm rapid, manifestând măiestrie pedagogică, inventivitate, disponibilitate, interes. Experiențele și limitele, dobândite în acest timp reprezintă resurse valoroase nu doar pentru cei implicați direct în activitate, ci mai cu seamă pentru specialiștii din științele educației, pentru că decantarea acestor experiențe poate fi valorificată epistemologic prin sugestii de realizare a studiului online, sugestii de optimizare a politicilor educaționale, a conținuturilor curriculare, prin urmare, a formării inițiale și continue a cadrelor didactice [1, p. 10].

În acest sens, mi-am propus inițierea unei cercetări pentru a detecta aprecierile generale asupra studiului online în mediul academic atât în viziunea cadrelor didactice, cât și a studenților pedagogi. Scopul acestui studiu vizează identificarea eficienței învățării online în mediul academic, dar mai cu seamă determinarea dificultăților ce apar în fața actorilor educaționali pentru a putea răspunde la întrebarea dacă comunitatea educațională poate face față învățământului la distanță, prin utilizarea instrumentelor digitale. Studiul a inclus rezultatele chestionării studenților pedagogi ai ciclului I și II, a cadrelor didactice din cadrul UPS „Ion Creangă”, care au fost invitați să-și împărtășească opinia și experiența cu privire la organizarea studiului la distanță pe perioada pandemică. Obiectivele sondajului de opinie vizează:

1. Relevarea aspectelor inovative/pozitive sau problematice ale situațiilor educative online;
2. Identificarea măsurii în care cadrele didactice universitare și studenții pedagogi au competențe de utilizare a tehnologiei pentru predarea-învățarea-evaluarea online;

3. Relevarea modului în care obiecții și subiecții educației reușesc să se adapteze educației online;
4. Identificare nevoilor de sprijin pentru continuarea activității online.

În ceea ce privește opinia cadrelor didactice, care și-au adus contribuția la completarea chestionarului și analiza procesului de studiu online, constatările sunt următoarele. Fără o abilitare consistentă în zona competențelor digitale, cadrele didactice au fost nevoite să susțină activități didactice într-un regim special, făcând apel la platforme online precum classrom (50%), zoom (75%), moodle (16,70%), skype (50%), messenger (53%), etc.

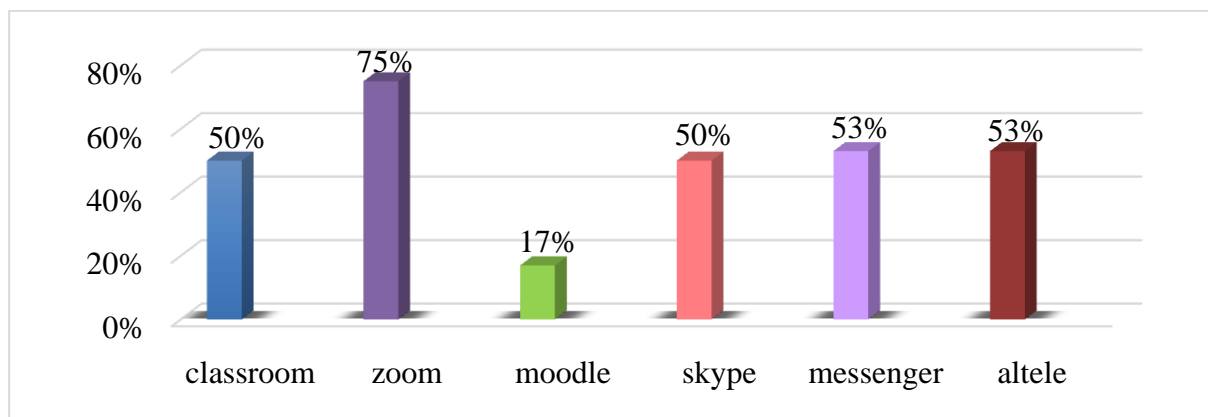

Figura. 1. Pe ce platforme ați defășurat activități online în perioada de sistare a învățământului față în față ?

Am încercat să identificăm în ce măsură cadrele didactice posedau competențe de lucru în realizarea activităților pe aceste platforme online, fiind urmată de întrebarea de la cine au primit ajutor și îndrumare în realizarea cu succes a activităților online. Astfel, cadrele didactice universitare susțin că au primit ajutor și îndrumare predominant de la grupul de suport constituit de la UPS (66,70%), diverse tutoriale online (66,70%), propriile încercări anterioare de utilizare a resurselor și instrumentelor digitale (58,30%), colegi (66,70%).

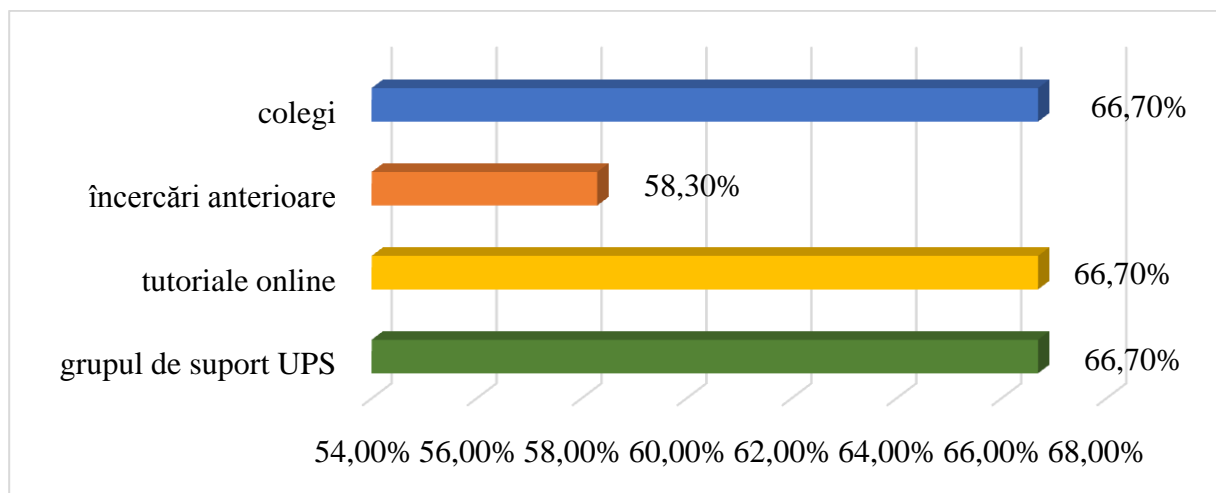

Figura 2. În perioada de suspendare a cursurilor, ați primit ajutor și îndrumare de la ...

Totodată, profesorii susțin că și-au îmbunătățit competențele digitale prin participarea la cursuri de formare (100%), vizualizarea webinarelor (72,70%), ghidarea colegilor de la catedră, studierea diverselor platforme (9,10%).

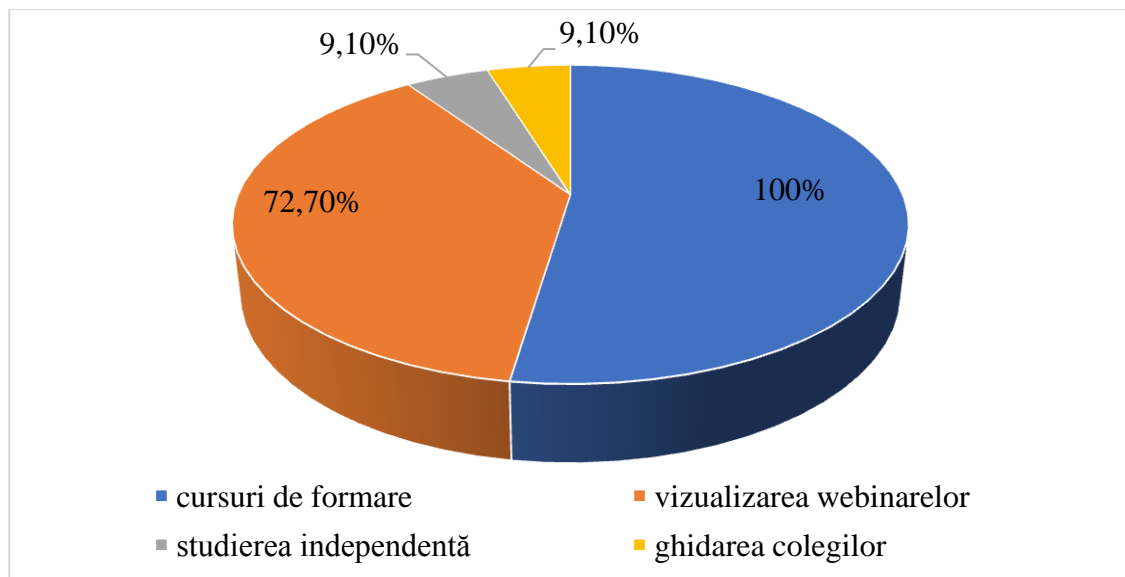

Figura 3. În această perioadă v-ați îmbunătățit competențele digitale prin ...

Pentru a susține activitatea de învățare la distanță, profesorii universitari au realizat activități de studiu online ce au vizat lecții online (100%), teste online (50%), lecturi ghidate (16,70%), portofolii (25%), proiecte (25%), sarcini de lucru individual (91,70%), consultații la practica pedagogică (8,3%), înregistrări video (8,3%).

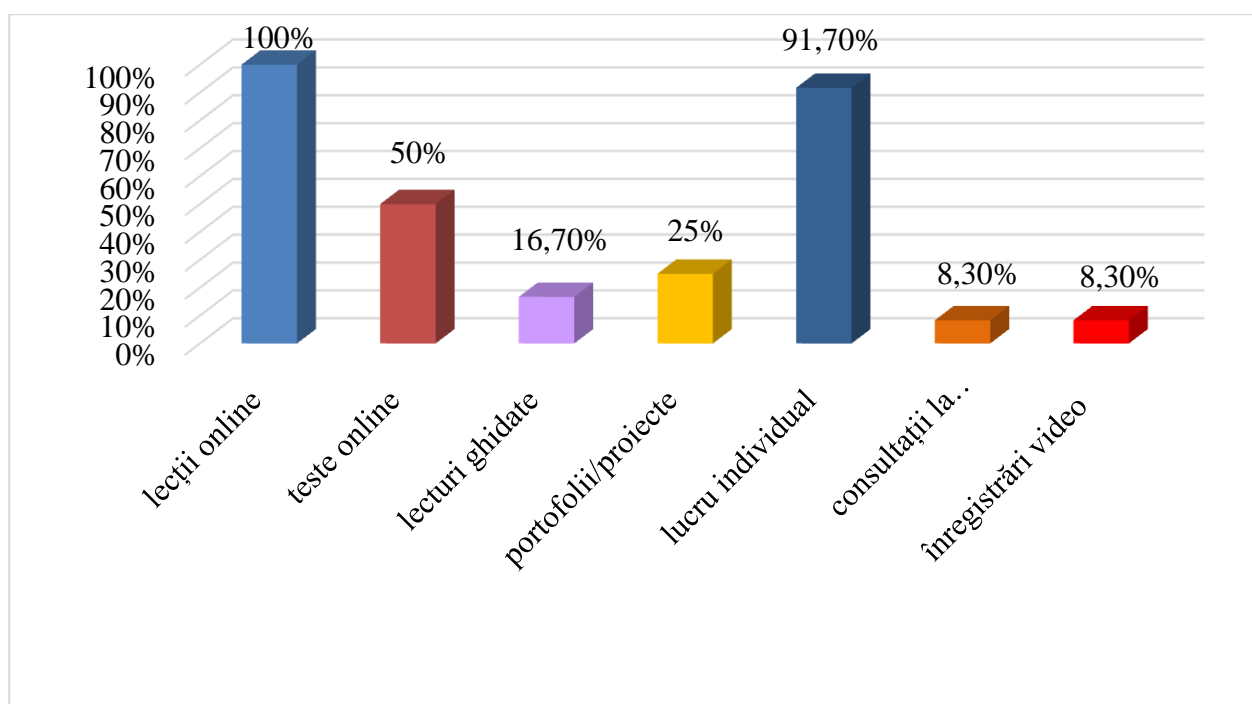

Figura 4. Tipurile de activități de învățare online au vizat

Din experiența acestei perioade, cadrele didactice au remarcat că în proiectarea și desfășurarea activității de învățare eficientă online, cel mai mult contează cunoștințele ce vizează aspectele tehnice specifice utilizării noilor tehnologii (crearea de conținuturi, instalarea softurilor, inițiere de conferințe sincron) (83,30%), aspecte de conținut al disciplinei (stăpânirea temeinică a conținuturilor) (58,30%), aspecte pedagogice (gestionarea situațiilor de învățare, comunicarea didactică, monitorizarea progresului și suportul învățării) (50%).

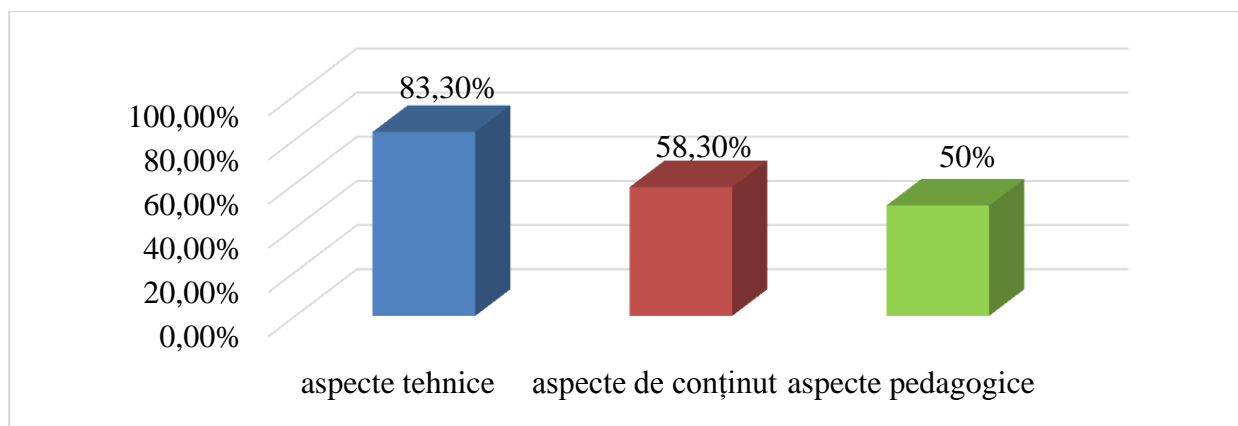

Figura 5. Ați remarcat că pentru proiectarea și desfășurarea de activități de învățare eficientă online, cel mai mult contează ...

Printre *dificultățile de realizare a activităților online*, cadrelor didactice semnalează în ordine: acces limitat la internet, lipsa timpului (50%), dificultăți tehnice (platforme care trebuie instalate, conturi, browsere) (41,60%), lipsa suportului pedagogic pentru realizarea activității de învățare eficientă/atractivă pentru studenți (41,60%), lipsa unui computer performant (33,30%), lipsa unui conținut educațional (resurse digitale) în domeniul disciplinei (33,30%), nivelul insuficient al competențelor digitale (9,10%).

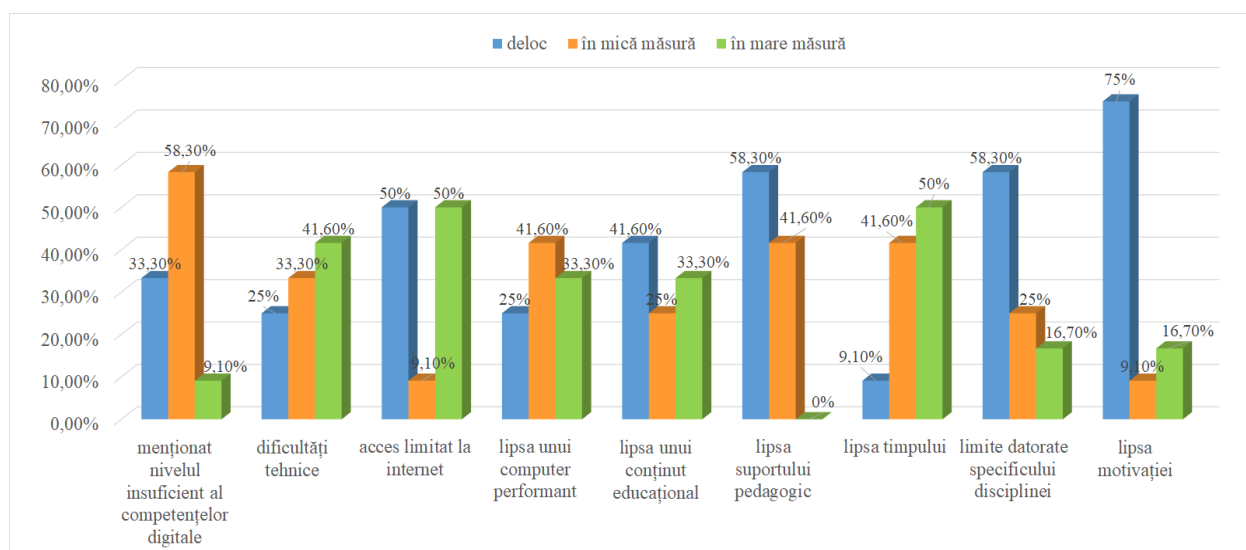

Figura 6. Aveți dificultăți de realizare a studiului online, din cauza următoarelor aspecte ...

Un element interesant reliefat de investigația realizată reprezintă identificarea problemelor/ dificultăților cu care se confruntă profesorii universitari în realizarea studiului online în mediul academic – cadrul didactic lucrează mai mult decât de obicei (91,70%), dificultatea realizării orelor practice și de laborator (acord parțial 58,30% și acord total 41,60%), lipsa unui dialog autentic cu clasa și asigurarea interacțiunii cu studenții (acord parțial 58,30% și acord total 25%), dificultăți de acordare a feed-back-ului (66,70% acord parțial și 25% acord total).

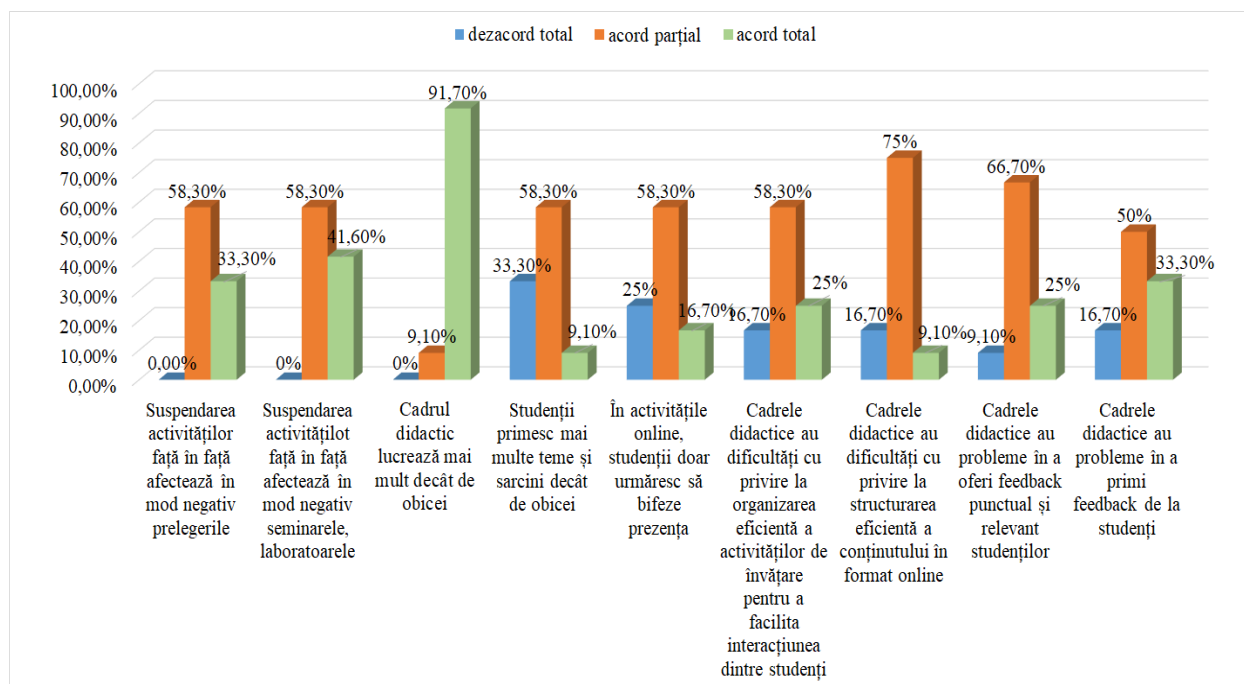

Figura 7. În ce măsură afirmațiile sunt viabile pentru dvs și studenții dvs

În cadrul studiului am încercat să identificăm limitele studiului online cu privire la calitatea însușirii conținuturilor de către studenți. Cadrele didactice menționează că studenți cu rezultate foarte bune la studiu reușesc să însușească conținutul în mică măsură 16,70% și integral 83,33%, studenții cu rezultate medii - în mică măsură 58,33% și integral 41,70%, iar studenții cu rezultate slabe - 25% deloc, 67% în mică măsură, 8,33% integral.

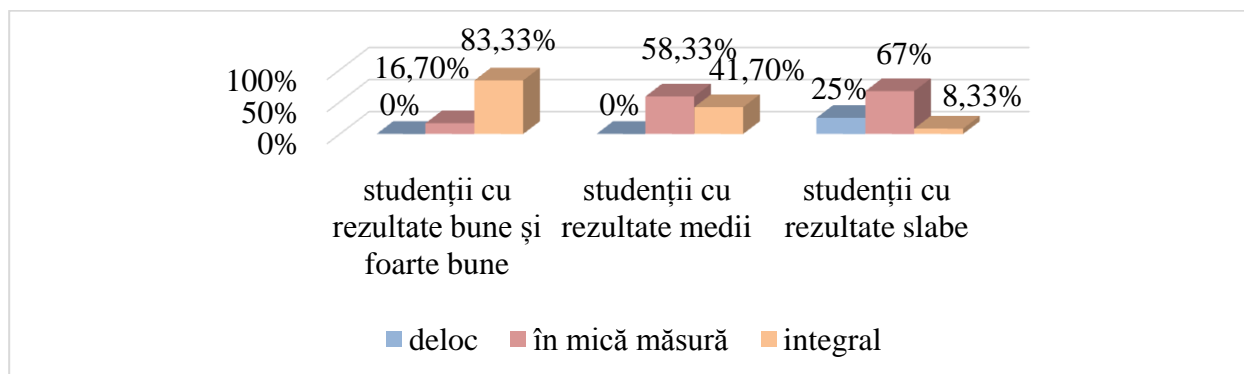

Figura. 8. După părerea dvs, în ce măsură reușesc studenții să parcurgă cursul

Analizând opiniile profesorilor referitoare la aspectele privind procesul didactic în condițiile *derulării activităților didactice online*, remarcăm *identificarea preponderentă a dezavantajelor*. Profesorii consideră că dedică mai mult timp decât în maniera tradițională, este dificilă realizarea activității de predare online fără un contact direct cu educații, reușesc mult mai greu să motiveze, să mențină interesul și activitatea studenților, calitatea desfășurării activităților în mediul online depinde direct de competențele digitale ale profesorilor și discipolilor, dar și de calitatea conexiunii de internet.

În cadrul cercetării, studenții pedagogi implicați în chestionare au fost rugați să identifice aspecte dificile de realizare a studiului online. În mod explicabil, cele mai mari dificultăți menționate de către studenți este lipsa timpul (70,58% în mică măsură), lipsa unui computer/tabletă/telefon (în mică măsură 26,47%), lipsa obișnuinței de a lucra cu ajutorul noilor tehnologii (44% în mică măsură și 14,70% în mare măsură), dificultăți tehnice (conectare complicată, browsere, instalări programe) (52,94% în mică măsură) și nivelul insuficient al competențelor digitale (38,23% în mică măsură).

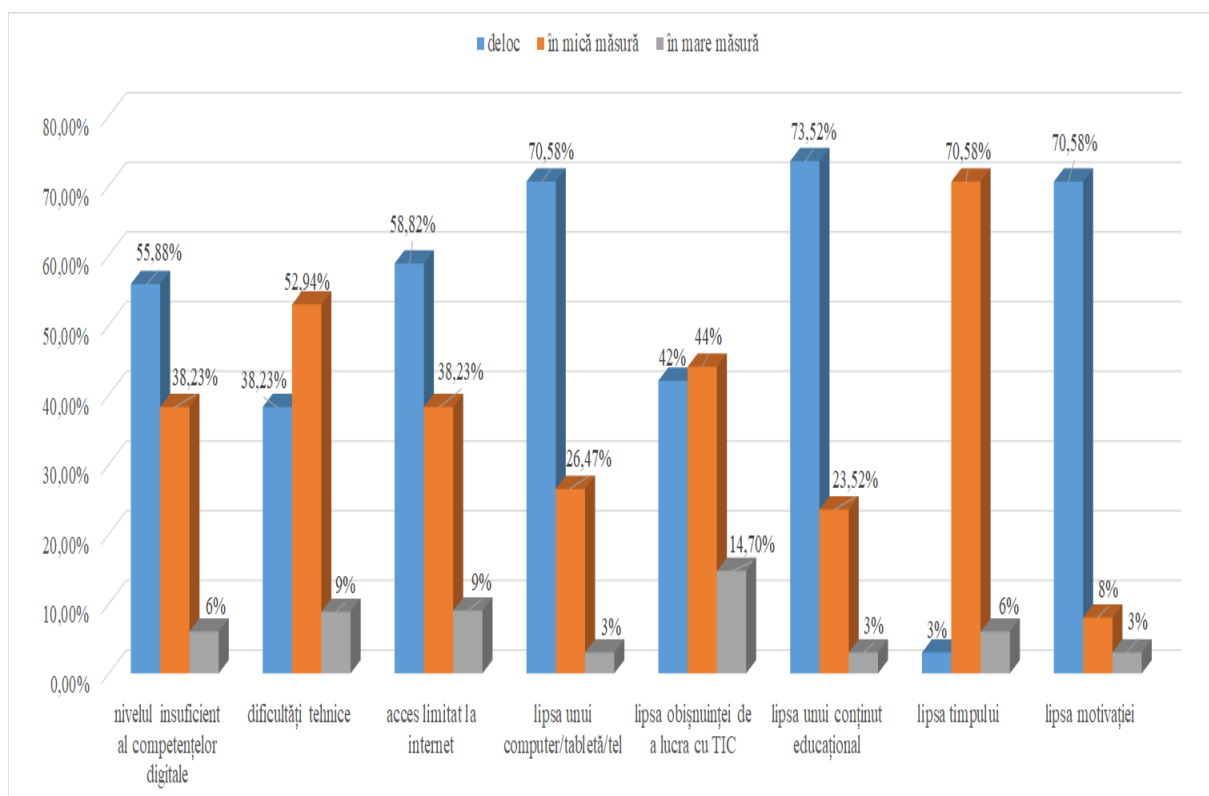

Figura 9. Aveți dificultăți în realizarea activităților de învățare online, din cauza următoarelor aspecte

Ca o privire de ansamblu, am rugat studenții să determine în ce măsură afirmațiile sunt viabile pentru ei. Potrivit acestui item, studenții sunt mulțumiți în proporție de 64,70% de desfășurarea procesului de studiu online, 70,58% consideră că competențele digitale sunt absolut necesare integrării profesionale viitoare, 47,05% dintre studenți le place să învețe utilizând TIC și 44,11% dintre studenți menționează că calitatea lecțiilor online nu a fost afectată.

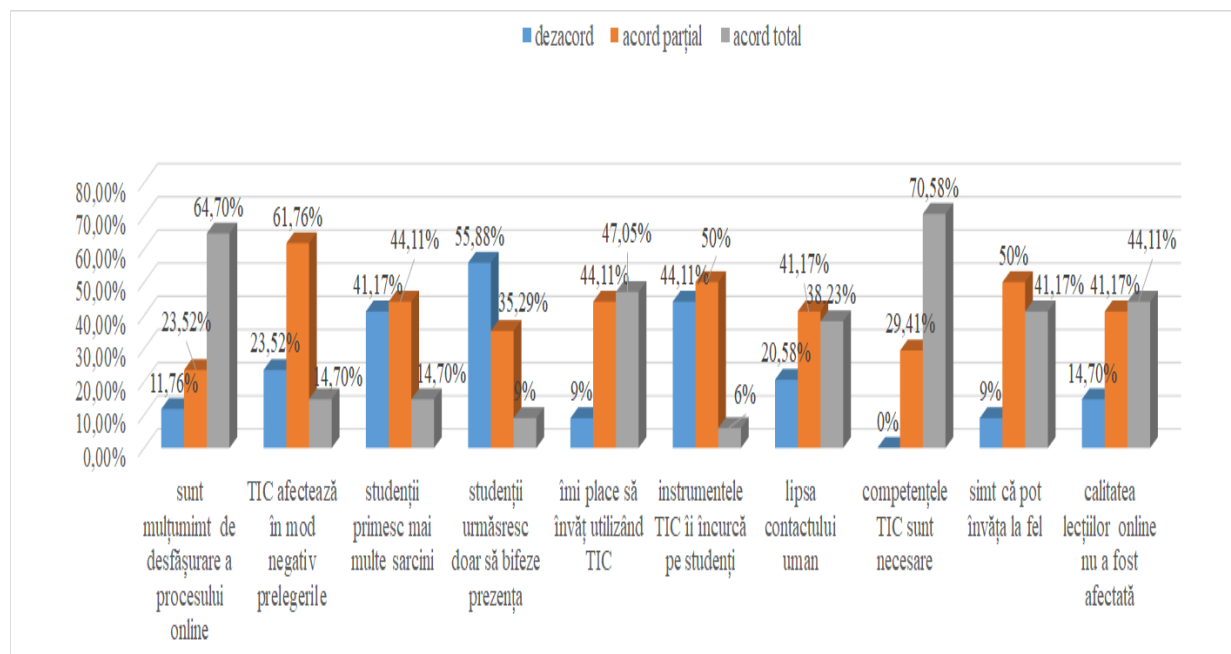

Figura 10. În ce măsură următoarele afirmații sunt viabile pentru dvs?

Am considerat necesar a evalua opinia studenților pedagogi în legătură cu dificultățile care le atestă în pregătirea profesorilor universitari a activităților online, astfel, cele mai mari dificultăți sunt menționate oferirea feed-backului relevant (în mare măsură 26,47%, în mică măsură 58,82%, în mare măsură 14,70%), fiind urmată de structurarea eficientă a conținutului disciplinei după specificul online (în mare măsură 17,64%, în mică măsură 76,47%).

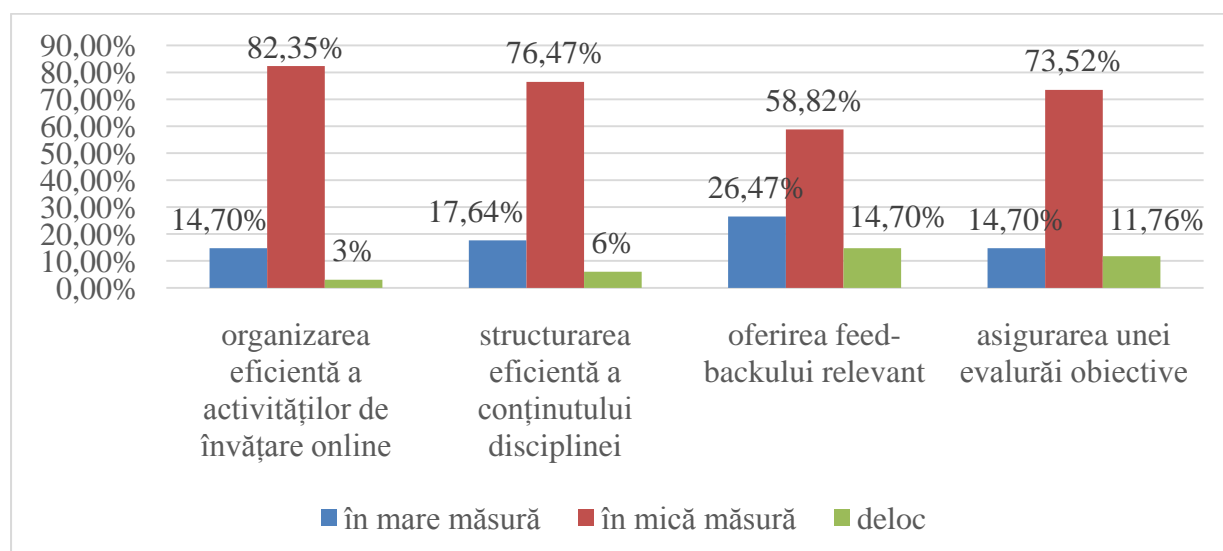

Figura 11. Considerați că, în predarea-evaluarea online, cadrele didactice au dificultăți cu privire ...

În cadrul studiului, am evaluat care ar fi preferința studenților pedagogi pentru a continua formarea lor profesională – 26,50% au optat pentru mediul academic, 35,30% pentru desfășurarea studiului online, iar 50 % preferă modalitatea combinată de realizare a activităților de învățare.

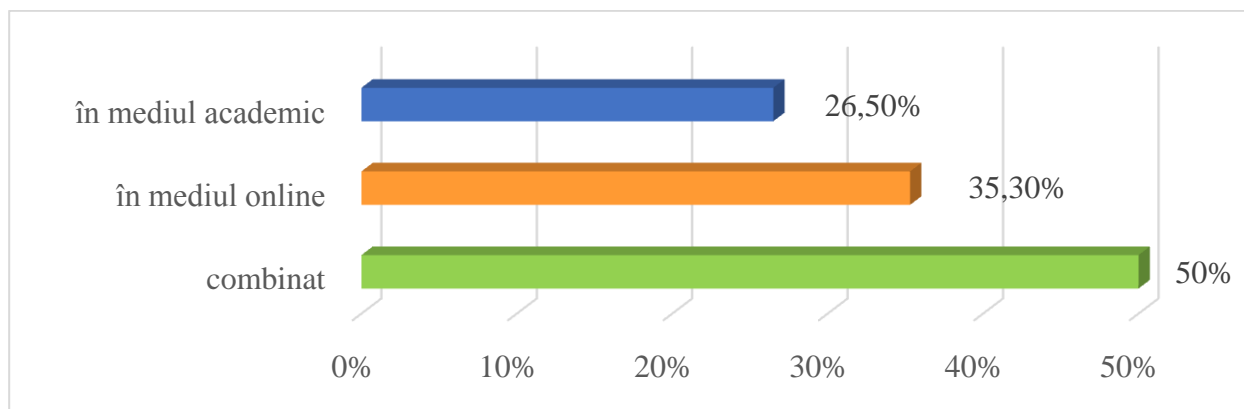

Figura 12. V-ar plăcea să continuați pregătirea profesională

Realizarea acestui studiu a evidențiat multe beneficii, dar și efecte negative ale învățării online pentru studenți și cadrele didactice.

Tabelul 1. Efecte pozitive și negative ale studiului online.

Efecte pozitive	Efecte negative
Studenți	
<ul style="list-style-type: none"> - flexibilitate în a lua cursuri și a lucra în propriul ritm de învățare - facilitarea în organizarea timpului/mai mult timp disponibil - mai mult timp pentru studiu - lipsa confruntărilor cu deplasări dintr-un loc în altul și învoirea de la locul de muncă - (ascultarea lecțiilor online de la muncă) - educarea responsabilității pentru propria educație - exprimarea mai ușoară a propriilor opinii, - împărtășirea și dezbateră problemelor cu alți studenți - învățarea prin schimbul de experiență în timpul discuțiilor de grup - dezvoltarea și antrenarea competențelor digitale - starea de odihnă favorizează înțelegerea și concentrarea asupra temei predate - reducerea cheltuielilor pentru transport, mâncare, băuturi - simțul de siguranță păstrând distanța socială 	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa interacțiunii față în față cu cadrul didactic (duce la demotivarea studentului) - lipsa schimbului de emoții și contactul vizual cu colegii - imposibilitatea relativă de intercunoaștere între studenți - lipsa socializării - preferința de a participa la cursuri tradiționale cu un profesor care predă și îndrumă pe parcursul cursului - lipsa capacităților tehnologice - accesul dificil la tehnologia necesară - conexiunea slabă a internetului - timp exagerat în fața calculatorului - instalarea unor defecțiuni tehnice în timpul orelor - imposibilitatea de realizare a unor activități practice - instalarea „chiului social” - lipsa unui feedback obiectiv - lipsa interesului de studiu online
- Cadre didactice	
<ul style="list-style-type: none"> - organizarea orelor într-un mod diferit - structurarea interactivă a activităților de predare - descoperirea unor noi platforme care 	<ul style="list-style-type: none"> - dublarea timpului de pregătire a activității didactice - dificultăți de conexiune din cauza rețelelor internet

<p>ajută la realizarea la procesul de predare</p> <ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea competențelor digitale - prezența mai bună la ore a studenților - reduce cheltuielile pentru transport - 	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa comunicării față în față - neconectarea camerelor de către unii studenți - imposibilitatea de a monitoriza 100% prezența intelectuală a studentului - feed-back mai dificil - studenții își rezolvă probleme personale în timpul orelor - afectează sănătatea (miopie, scolioza, obezitatea și alte consecințe) - detrimnete în favoarea sănătății emoționale
Sugestii de îmbunătățire	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ mai puțin timp în fața calculatorului ✓ frecventarea orelor să nu fie obligatorie, înlocuindu-se cu realizarea totală a sarcinilor de lucru individual ✓ utilizarea aceleași platforme de predare-învățare online de către toate cadrele didactice ✓ aplicații mai ușor de accesat ✓ mai multe sarcini interactive 	

Tehnologia digitală a facilitat în bună măsură continuarea unor activități didactice la distanță, în perioada suspendării cursurilor. Cu toate acestea, o parte din activitatea didactică uzuală nu se poate face online, având astfel un impact negativ asupra învățării temeinice. Avantajele studiului online reliefate în studiul de față sunt evidente, deși limitele instaurate enumerate prin câteva elemente comune precizate atât de către studenții pedagogi, cât și de profesorii chestionați, precum: lipsa dotărilor tehnice performante, complicațiile generate de necesitatea instalării, setării și managementului platformei, lipsa unor instrumente tehnologice necesare în managementul relațiilor la clasă, obținerea feedbackului real, lipsa comunicării nonverbale și emoționale – denotă faptul că studiul online la distanță nu poate fi o opțiune ideală.

BIBLIOGRAFIE

1. BOTNARIUC P., CUCOȘ C., GLAVA C. ș.a. Școala online - elemente pentru inovarea educației. Raport de cercetare evaluativă. București: Ed. Universității din București, 2020. 77 p.
2. CERBUȘCA P. Învățământul online: eficacitate și eficiență. Analiza politicilor educațional în condițiile stării de urgență. Chișinău: Institutul de politici publice, 2020. 55 p.
3. Avantaje ale studiului online. <https://www.business-academy.ro/blog/cele-8-avantaje-ale-studiului-online>
4. FREIDMAN A. Definition of online education. In: The classroom, 2019. <https://www.theclassroom.com/definition-online-education-6600628.html>
5. JONES C. L. Online education. In: Encyclopedia of business and finance. 2019. <https://www.encyclopedia.com/finance/finance-and-accounting-magazines/online-education>